

تارىخى تاجىرىيەلەردى ونان ارى قورىتىندىلايىق

(ياسى 1 - بەتتە)

ؑسوز جوق، تارىختان شايىت السپ، تارىخى تاجىرىيەلەردەن جاۋدى جويىپ جەڭسىكە جەتۋىڭڭ جاۋھارن سۇرىپتاپ الۋ كەركە. پارتيا تارىحن ۇيرەنۋ تارىبە-سنى تىڭىملىقتى ورسىتەتۋدە پارتىيانىڭ تارىخى تاجىرىيەلەرنن ونان ارى قورىتىند-ىدلاپ، حاۋىپ - قاتەر، سىن - سايىسقا تۈتەپ بەرەتنن قابىلەت پەن دەڭگەيدى ۇزدىكىسىز جوعارلاتۋ كەرەك.

100 جىلدىق سىتىق - سۇقتىى، بوران - شاشنىدى باستان وتكەردى، 100 جىلدىق تولقىندا قۇمىنان التىن شايقادى. 100 جىلدان بەرى جاعداي مەن مىندەت قالاي وزگەرسە دە، قانداي دۈلەي تاسقن، اساۋ تولقىغا تاپ بولسا دا، پارتيا-مىز باستان - ايباق تارىخى درىقىللىقتى مىقتى ۇستاپ، كۇرەس نىساناسىنان مىز-عمماي، دۇرىس بەتالىستى بويلاپ نىق قادامەن العا باسىپ وتىردى. 100 جىل جالعاستىرا كۇرەس جۇرگىزۋ بارىسىندا پارتيا حالقتى نىتىماقتاستىرىپ، باستاپ، ۇلى جول اشىپ، ۇلى ەڭبەك كورسەتىپ، ۇلى رۇح سومداپ، قۇندى تاجىرىيە توپتاپ، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ دامۋ تارىخىنىدا، ادامزات قوعامىنىڭ العا ياساۋ تارىخىندا جۇرتتى جالت قاراتقان كەرەمەتتەر جارات-تى. پارتيانىڭ تاجىرىيەسى اسپاننان تۇسە قالعانى جوق، ونى كىتاپتان كوشىرىپ الا سالعان دا جوق، قايتا پارتيامىز نە ؑىر ماشاقتاتاردى باستان كەشىرگەن، سىتىق - سۇقتى كوپ كورگەن ۇزاق مەزگىلدىك نىزەنىس بارىسىندا توپتاعان، وعان جەڭىس پەن جەڭىلسى، پايدا مەن زىيان قانتىلعان، سىتىق قان مەن ماڭداي تەر سىڭگەن، سول پاراسات پەن باتىلدىققا تولى. سىوناۋ جىلداردا مساۋ زىدۋڭ جولداس توڭگەرىستىك كۇرەس تاجىرىيە-لەرنن قورىتىندىلاپ، بىرلىكسپا شەبىن، قارۋلى كۇرەستى، پارتيا قۇرىلىسىن جاۋدى جەڭىپ، جەڭسىكە جەتۋىڭڭ ”ق ۇلكەن اسلى“ دەپ جىناقتادى، ول پارتيامىزدىڭ جاڭا دەموكراتىيالىق توڭگە-رىستىڭ جەڭسىغىنە قول جەتكىزۋدە ماڭىز-دى رول اتقاردى، قازىر دە اۋەلگىدەي ماڭىزدى رول اتقارىپ كەلەدى. دىڭ شىياۋپىڭ جولداس: ”ماركسىزمنىڭ جالپىعا بىردەي ايىقتان ەلەمىزدىڭ ناقتى ؑىس جۇزىندىنگىمەن بىرلەستىرىپ ، ۇز جولىمىزبەن ؑىجۇرىپ، جۇڭگوشا سوتسىيالىزم قۇرۇمىمىز كەرەك، بۇل ؑىمىز-دىڭ ۇزاق تارىخى تاجىرىيەنى قورىتىندىد-الاۋدان شىعارعان نەگىزگى قورىتىندىمىز“ دەپ اتاپ كورسەتكەن ەدى. جاڭا دە-مۇكراتىيالىق توڭگەرمىس كەزىندە وسلاي ؑىجۇرىپ كەلدىك، سوتسىيالىستىك توڭگە-رىس جانە قۇرىلىس كەزىندە دە وسلاي ؑىجۇرىپ كەلدىك، رەفورما جاساۋ. ەسك اشۋدىڭ تارىخى جاڭا كەزەڭىمدە دە وسلاي ؑىجۇرىپ كەلدىك. باسپ وتكىن كۇرەس جولىمىزعا قايرىلا قاراپ، الدىد-مىزدەي ەكىپەندەي لىگەرەيلەۋ جولىنا كوز سالغاندا، ؑىمىز، ؑىموز جوق، پارتيانىڭ تارىحن جاقسى ۇيرەنىپ، ويداعىداي قو-رىتىندىلاپ، پارتيانىڭ تابىستى تاجىرىيە-لەرنن ويداعىداي جالعاستىرۋىمىز، ويداعى-داي ساۋلەلەندىرۋىمىز كەرەك.

قازىرگى دۇنيە جۇزىندە 100 جىلدا بولماعان زور وزگەرمىس جىلدام قۇبىلۋدا، ەلمىمىز جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۈلدەنۋنن جۇزەگە اسىرۋدىڭ شەشۋشى كەزەڭىمدە تۇر، جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋ ۇلى تارىخى جەتەستىكىكە قول جەتكىزىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاسى جاپپاي جەڭسىكە قول جەت-كىزىپ، جاپپاي سوتسىيالىستىك وسىزامان-دانعان مەملەكەت قۇرۋدىڭ جاڭا ساپارى ؑىساتى باستالدى، سونىمەن بىرگە ؑىمىز العا باسۋ جولىندا ەلى دە تالاي قىبن وت-كەلدەر مەن سىن - سايىستارعا ؑوپ كەلىپ وتىرمىز. بۇل حاۋىپ - قاتەرلەر مەن سىن - سايىستاردا ەل شىندەگىسى دە، حالقاراداعىسى دا بار، ساياسي، ەكونومىي-كا، مادەنىيەت، قوعام سىياقتى سالالارداع-سى دا، تابىعات دۇنيەسىنىن كەلگەلى دە

بار، ؑداستۇرىلىسى دە، ؑداستۇرلى مەمەسى دە بار، ”قاراقۇ“، ”سۇرى مۇيىزتۇمسىق“ تاغى دا مەزگىلسىز جەتىپ كەلۋى مۇمكىن. 100 جىلدىق ساپارعا قايرىلا قاراساق، پارتيامىزدىڭ تاۋقىمەت شىند-ەدە تۇپ، تاۋقىمەت شىندە ەسەيىپ، تاۋقىمەت شىندە الۋەتتەنگەن ساياسي پارتيا ەكەندىگىن، پارتيا سىتىرىنىڭ قاي-قاشان دا ؑتۇرلى قىيىشلىقتار مەن سىن - سايىستاردى جەڭىپ شىعۋ بارىسىندا العا باسىپ وتىرعانىن بىلەمىز. 1945 - جىلى ماۋ زىدۋڭ جولداس پارتيانىڭ 7 - قۇ-رىلتايىنا جاساعان قورىتىندى بايانداما-سىندا ”زىيان تارتۋعا دايىن بولۋدى“ ايتقان كەزدە ؑىمىز جولدا 17 ؑتۇرلى قىيىشلىقتى ؑىمىزىپ بەرگەن ەدى. پارتيا 18 - قۇرىلتايىنان بەرى باس شۇجي شي جىنپىڭ كوپ رەتكى ماڭىزدى ماجە-لىستە تاۋقىمەت تانىمىن كۇشەيتۋدى، حاۋىپ - قاتەر، سىن - سايىستان ساقتانۋ-دى ارنايى باسا دارىپتەدى. پارتيا 19 - قۇ-رىلتاي بايانداسىندا ەلەۋلى حاۋىپ - قا-تەرلەردەن ساقتانۋدى 3 ۇلكەن قامال الۋ شايقاسىن ويداعىداي جۇرگىزۋدەگى ماڭداي الدى ورنىغا قويدى. باس شۇجي شي جىنپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى:

پارتيا قۇرىلغاندىەنىڭ 100 جىلدىعى سىندى ماڭىزدى كەزەڭدى مىقتى ۇستاپ، كوپتەگەن جاڭا تارىخى ەرەكشەلىككە يە ۇلى كۇرەستى شىعار ؑتۇيىن ەتىپ، پارتيا-نىڭ تۇرىلىشە تارىخى كەزەڭدەرەدەگى حاۋىپ - قاتەر، سىن - سايىستارعا توتەپ بەرۋدەگى مول تاجىرىيەلەرنن قورىتىندىلاپ، پايدالانىپ، ؑىمىز شاما ۇزاق ۋاقىتتا سىرتقى ورتاداعى وزگە-رىستەرگە توتەپ بەرۋدىڭ يدەيالىق دا-يىندىعى مەن قىزمەت دايىندىغىن ويدا-عداي ىستەپ، كۇرەس تانىمىن ۇزدىك-بايتىپ، كۇرەس قابىلەتن ؑوسىرىپ، ەل باسقارۋ قابىلەتى مەن ورەسىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتۋ كەرەك.

پارتيانىڭ 100 جىلدىق تارىخى پارتيا-مىزدىڭ پارتيانىڭ العاباسارلىعى مەن كىر-شىكىسىزدىگىن ۇزدىكىسىز ساقتاپ، ىدد-راتۋىدىڭ، ؑىشريتۋدىڭ قاتەرىنەن ۇزدىك-سىز ساقتانۋ تارىخى دا سانالادى. جۇرەك-تىلىكىپەن وزىنە توڭگەرمىس جاساۋ — پارتيامىزدىڭ ەك ايىقن قاسيەتى، سونداي اق پارتيامىزدىڭ ەڭ ۇلكەن ازىزلىلىعى. پارتيانىڭ تارىخىنا قايرىلا قاراساق، پارتيامىزدىڭ قاشاندا قوعامدىق توڭگە-رىستى العا جىلجىتۋمەن بىرگە، وزىنە توڭگەرمىس جاساۋدى باتىلدىقپەن لىگەرد-لەتىپ، باستان - ايباق ايىققاقتا تاباندى بولپ، قاتەلىكتەرنن تۇزەتىپ، ماسەللەر-گە باتىلدىقپەن دۇرىس قاراپ، كەمشىلك-تەردى جەڭىپ، جۇرەكتىلىكىپەن سۇيەكتى قىرا وتىرىپ ۇنتى ايداپ، شىرىنگەن ەتتى سىلىپ تاستاپ وتىرعانىن كورەمىز. پارتيا-مىز باستان - ايباق وسلاي ىستەۋگە تابان-دى بولغاندىقتان دا قىبن - قىستاۋ ساتتە تىعىرىقتان جول تاۋىپ، اعانتىقتان كەيىن بىلىقپالىقتى وڭاپ، تۇراشلىدىقتى قالىپنا كەلتىرىپ، ماڭگى قۇلامايىتن، ەڭسەسىن تۇسىرمەيتىن ماركىستىك ساياسي پارتياعا اينالدى. سول جىلداردا يان - انداعى سىتىل دۇرىستاۋ بۇكىل پارتيانىڭ يدەيا-لىق لۇشيانى مەن ساياسي لۇشيانىن وڭاپ، سۇبەكتىۋشىلدىكتى، جىكىشىلدىك-تى، پارتيا باڭگون اىستاپ، ۇزدىكىسىز العا باسۋدىڭ قۇلىشىنىس بەتالىسىن ايقىنداپ، جاپون شاپقىنىشيلارنا قارىسى سوعىستىڭ جانە ازاتتىق سوعىسىنىڭ جەڭسىغىنە قول جەتكىزۋدە وراسان زور لىگەرەيلەتۋ رولىن اتقاردى. كوپتەگەن دەموكرات-قايراتكەرلەر شىن جۇرەكتەن: ”جۇڭگو-نىڭ ؑۇمىنتى يان - اندا“ دەپ ؑسۇيد-نىش ؑىبلدىردى. تارىخى تاجىرىيە - سا-باقتاردى قورىتىندىلاۋ ارقىلى پارتيا قۇرد-لىسىنداعى رەال ماسەللەردى شەشۋدى كوزدەپ، پارتيانىڭ باسشىلىق دەڭگەيى مەن بىلىك جۇرگىزۋ دەڭگەيىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتىپ، شىرىكتەسۋگە قارىسى تۇرىپ، وزگەردەن ساقتانۋ جانە حاۋىپ -

قاتەرگە قارىسى تۇرۋ قابىلەتنن ۇزدىكىسىز نىعايتىپ، پارتيامىزدىڭ دۇنيە ؑىجوزى جاعدايى تەرەڭ وزگەرگەن تارىخى ۇردىستە باستان - ايباق ؑداۋىردىڭ الدىڭ-ەي لەگىندە ؑىجۇرىپ، ەل ؑشى - سىرتىندا-ەي ؑتۇرلى حاۋىپ - قاتەر مەن سىن - سا-بىسقا توتەپ بەرۋدىڭ تارىخى ۇردىسىندە باستان - ايباق بۇكىل ەل حالقنىڭ مىزمە-ماس ترەگىنە اينالىپ، جۇڭگوشا سوتسىيالىزم-گە تاباندى بولۋدىڭ جانە ونى دامىتۋدىڭ تارىخى ۇردىسىندە باستان - ايباق پارەمىز-دى باسشىلىق ۇيىتقى بولۋعا شىنايى كەپىل-دىك ەتۋ كەرەك.

”وتكەن ىستەردى تارازىعا سالىپ، كەلەر ىستەرگە دالەل ەتۋ، جايىشلىقتاعى ىستەرگە سالىستىرىپ، ۇنىمدى بولسا كەسىم جاساۋ كەرەك.“. تارىختى ۇيرەنۋدە پارتيانىڭ امالياتتىق جاسامپازدىعى مەن تارىخى تاجىرىيەلەرنەن پاراساتنى وي ؑتۇيىپ، قاسيەتتى شىڭداپ، كۇردەلى جاعداي الدىندا باعداردان اداسپاي، ماشا-قاتتى كۇرەس الدىندا شەڭىشىكەنەمۇمىمىز كەرەك. 100 جىلدان بەرى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتياىسى باستان - ايباق تىن ساقتاپ، پارتيانىڭ بارلىق قىزمەتكە باسشىلىغىنا تاباندى بولپ، پارتيانىڭ ۇز قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، وزىنە ۇلى توڭگە-رىس جۇرگىزۋ ارقىلى ۇلى قوعامدىق توڭگەرىستى لىگەرەلىتىپ، قاشاندا توڭ-كەرىستىك مۇراتتان اينىماي، حالقتى بارد-نەن جوعارى قويۋعا، بارلىغىندا حالق ؑۇشىن ىستەۋگە، بارلىغىندا حالققا ارقا سۇيەۋگە تاباندى بولپ، شىندىقتى ؑىس جۇزىنەن زىدەۋگە، داۋىر مەن بىرگە العا باسۋعا، رەفورما جاساپ، جاڭقالق اشۋعا تاباندى بولپ، پارتيانىڭ حالق ارىماسىنا شارىتىسىز باسشىلىغىن كۇشەيتىپ، نىتىماق-تاسۋعا بولاتىن بارلىق كۇشتەرمەن نىتتە-ماقتاسىپ، ؑتۇرلى حاۋىپ - قاتەر، سىن - سايىستاردى جەڭىپ، ۇزدىكىسىز جەڭسە-تىن - جەڭسىكە بەت السپ، اسا باعالى تارىخى تاجىرىيە توپتادى. پارتيانىڭ شۇعە-لالى جەتىستىكتەرىنەن، باسپ وتكەن ماشا-قاتتى جولدارىنان، تارىخى تاجىرىيەسىنەن، تاڭداۋلى داستۇرىنەن جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتياىسىنىڭ نەلىكتەن يقۇانتى ەكەندىگى، ماركسىزمنىڭ نەلىكتەن جۇزەگە اساتىندىد-ەي، جۇڭگوشا سوتسىيالىزمنىڭ نە ؑۇشىن جاقسى ەكەندىگى سىندى قىيسىنداردى تەرەڭ ۇغىنىپ، وندا قامتىلعان تارىخى لوگىكايى، نازارپالىق لوگىكايى، امالياتتىق لوگىكايى اتىق ؑتۇسىنۋ كەرەك. پارتيانىڭ تارىخى تاجىرىيەلەرنن ونان ارى قورىتىند-ىدلاپ، حاۋىپ - قاتەر، سىن - سايىسقا توتەپ بەرەتنن قابىلەت پەن دەڭگەيدى ۇزدىكىسىز جوعارىلاتىپ، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۈلدەنۋ ستراتەگىيالىق جالپى جاعدا-يى مەن دۇنيە جۇزىندە 100 جىلدا بولما-عان زور وزگەرىستى ؑىمىر تۇناس جوسپارلاپ، جاعدايدى اتىق تانىپ، زاڭدىلىقتى يىگەرىپ، ورايدى مىقتى ۇستاپ، سىن - سايىسقا توتەپ بەرسەك، ؑىمىز جاپپاي سوتسىيالىس-تىك وسىزاماندىعان مەملەكەت قۇرۋدىڭ ۇلى جوباسىن بىرتىندەپ جۇزەگە اسىرا الامىز.

”ۇلى جولىدى ؑبىلۋ ؑۇشىن، ؑىموز جوق، الدىمەن تارىختى ۇيرەنۋ كەرەك“.

تەك تارىچىپەن تەڭ قادام باسىپ، داۋىر-مەن تاعدىرلاس بولعان ادامدار عانا جارقىن بولاشاققا جول اشا الادى.

تارىختى اينا ەتىپ، تارىخ ارقىلى مۇراتنى ايقىنداپ، تارىختى بۇكىنگە عيىبرات ەتىپ، مەملەكەت ىستەرى ؑۇشىن ادام تاربيەلەسەك، ؑىمىز، ؑىموز جوق، تۇيدەك بۇلتىنار كوشكەن الماعايىىپ زاماندا دۇرىس بەتالىستى مىقتى يىگەرىپ، حاۋىپ - قاتەر، سىن - سايىس الدىندا باتىلدىغىمىز-دى شىڭاپ، بوران - شاشىغا بوگەلبەي، قايسارلىقپەن العا ۇمتىلىپ، ارىنداي ؑتۇ-سىپ، ۇزدىكىسىز كۇرەس جۇرگىزگەند-مىزدە، ؑىمىزدىڭ وسى ۇرپاق ادامدارىنا ؑتان تارىخى ۇلى سىكە جول اشا الامىز. (شىنخۇا اگەنتتىڭىنىڭ 4 - ايدىڭ 12 - كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن خابارى)

(ياسى 1 - بەتتە)

ؑىشب - جەۋ، ويىن - ساۋىتىڭىڭ بارلىعى ساۋدا ورايى

4 - ايدىڭ 9 - كۇنى شاڭسى قىستان-عىنىڭ تۇرىغى گو بىيڭ جوبا سىزباسىن السپ، جۇمىششىلارمەن جۇمىس ۋاقىتىن اقىلداستى. ۋاقىت تىمىز، 2 ايدان كەيىن سا-يachatشىلار كەلەدى، ول اۋلاسىنان جاڭا-دان سالىنعان 300 شارشى مەترلىك شاعىن ەكى قاباتتى ۇيىدىڭ بىلتىرى وكىنىشىنىڭ ورنىن تولتىرۋىن ؑۇمت ەتتى. بىلتىر گو بىيڭنىڭ ۇيى شاڭسى قىستاعى گۇل اتىزىنا ەڭ جاقىن بولعان شارۋالار شاتىتى ساياجايبى رەتىندە نىدەت يقپالىنا ۇشىراپ، تەك 46 كۇن تىيجارات جۇرگىزگەن بولسا دا، 50 مىڭ يۇان نازا كىرمىس تاپتى. سايباق ساياحات-شىلاردان سىرت، گو بىيڭ ۋر كۇنى سايا-حاتشىلار ۇيرىمەسىنەن 150 ساياحاتشىنى تۇراقتى قابىلدادى. ”كەيىن كەلە 2 سايا-حات كووپەراتىۋى 200 ادامدىق ۇيرىمە تا-عامىن ازىرلەۋدى كەلىستى، اۋلا، شىنمەن، كىشىگىنە بولالەندىقتان، وتە وكىنىشى بولعان - دى“، - دەدى گو بىيڭ. بىلتىر جىل سوغىندا ول سىرتتاعى قىزمەتنەن بوساپ، 16 سىير ساتىپ ۋرى بانكەدەن ؑىراز قازىن اقشا السپ ۇيى سالىپ، قىسە-تاققا قايتىپ دەن قويا شارۋالار ساياجايب-مەن شۇغىلدىندى.

51 جاستاعى دىيڭ چۇنشۇ گۇل اتىد-زى ماڭىتىدا كوڭىل اشۇ قۇرىلمىلارى تىيجاراتن جۇرگىزۋگە سۇيەنىپ، بىلتىر 68 مىڭ يۇان تازاا كىرمىس تاپتى. دىيڭ چۇنشۇ لىگەرى سىرت جەردە شارۋالار شاتىتى ساياجايبمەن شۇغىل-دانىعان بولاتىن، ”وسى جىلدارى تىيجارات جۇرگىزۋ جوينىدە كوپتەگەن تاجىرىيە توپتادىم. قىستامىمىزدا گۇل اتىزى سالىنعانىنان خاباردار بولسپ، سىرت جەردەگى مايبا العان شارۋالار شاتىتى ساياجايبەدى قايتارىپ، سىنسىققا قايتىپ بار زىمىنىمەن يىتەرەنتتە تانىما-لى كوپىر تىيجاراتمەن اينالىستىم“، - دەدى دىيڭ چۇنشۇ.

دىيڭ چۇنشۇدىڭ باستاۋىندا، قىستاق تۇرىغىندارى شاڭسى قىستاعى كوڭىل اشۇ قۇرىلمىلارى قوعامىن قۇرىپ، 20دان استام قىستاق تۇرىغىنى جەل تولتىرعان قامال، جاراتماققا شىعۋ تامى، يىتپەرەنتتەگى تانىمىال تىنبايقان سياقتى 20دان استام كوڭىل اشۇ قۇرىلمىع-لارى تىيجاراتىن جۇرگىزدى. ”حاۋىپسىز-دىك ؑىرىنىشى، جابدىقتار تۇگەلدەي حا-ل ۇپسىزدىك تەكسەرۋىنەن وتكەن، تىيجارات-شىلار، ؑىموز جوق، قامسىزداندىرۋ ساتىپ السپ، ساياحاتشىلاردىڭ باس اماندىغىن قامتاماسىز ەتۋ كەرەك“، - دەدى ول.

اناغۇرلم كوپ قىستاق تۇرىغىندا-رىن يىگىلككە كەنەلتۋ ؑۇشىن، گۇل اتىد-زىنىڭ قاسىنان ؑدامدى تاعام اۋماعىن سالىپ، 30دان استام قىستاق تۇرىغىنى وسى ارادا جەڭىل تاعام جانە اۋىل شار-ۋاشىلىعى ونمەدرى ساۋداسمەن اينالىس-تى. ”بىلتىر كەلگەن ساياحاتشى وتە كوپ بولدى، ؑىموزىم ەككەن شىرىندى جۇ-گەرى ساتۋعا جەتپەي قالدى، كەيىىرەۋ-لەر سۇرلەمدىك جۇگەرەمەن سانىن مو-لايتايىقى دەگەندە، كوپىشىلىك دەرەۋ

مەتر / ساعاتقا جەتتى.

جۇڭمەي 5 - قۇرىلىس فىڭيۇان كومىر-كە-نىنىڭ بايىس يىچەنىرى جىلڭ جىيان. شىرعالاڭ تۇبلانغان كەيىن 7 ساعاتتا ال-ماشىقى سۇ ناسوسى قۇراستىرىلىپ بولپ، سۇ نىعسىتۋدى باستادى. سۇ ناسوسى-نىڭ سۇ نىعسىتۋ مولىشەرىن ۇزدىكىسىز رەتتەپ، جابدىقتاردى اۋستىرىپ، 40 ساعات شايقاس جاساۋ ارقىلى 4 - ايدىڭ 12 - كۇنى ساعات 4ن 30 مىيۇنتا جىيىنى 7 سۇ ناسوسى سىكە قوسىلىپ، جالپى نىعسىتىرىلغان سۇ مولىشەرى 1625 تەكشە مەتر / ساعاتقا جەتتى.

جۇڭمەي 5 - قۇرىلىس فىڭيۇان كو-

توققاتىپ تاستادى، شاڭسى قىستاعنىڭ ماركاسىن بۇلدىردۋگە بولمايدى“، - دەدى قىستاق تۇرىغى ۋاڭ جۇن.

گۇل اتىزى خىكيايعا تولى

قىستاقنىڭ گۇل اتىزىنىڭ ”گۇلدى شاڭسى“ دەگەن تاغى ؑىمىر جاعىمىدى اتى بار. جاستار ۇناتاتىن شاعىن تانىمىال كىتاپ Appنن اشىماڭىز، شارۋالار شاتىتە-غى ساياجايبى، ؑدامدى تاعام كوشەسى جانە كوڭىل اشۇ قۇرىلمىلارى اۋماعىنان تىسىن، توراپكەرلەر ەك قۇمارتاتىن ”گۇلدى شاڭسى“، ؑىموزسىز، باراتىن جەرى — ؑىمىر كوفەحانا مەن ساياحات سۇرەتىنە ؑتۇسۋ بازاسى. قالدىرغان لە-بىزدى شولىپ شىقسماڭىز، توراپكەرلەر بۇل ارانى ۇرىمجىدەگى ەڭ كەلۋگە جا-رايتىن گۇل تەڭىز كوفەحاناسى، ؑىمىر رەت سۇرەتكە تۇسىسەڭىز قۇمارتەپ قالاتىن ساياحات سۇرەتىنە ؑتۇسۋ بازاسى دەپ اتاعان.

شاڭسى قىستاعى ؑۇرىمجى اۋدانى بويىنشا تۇڭغىشى گۇل ەككەن قىستاق بولماسا دا، قالايشا ساياحات بايلىعى جانە كاسىپ كۇيى تۇگەلدەي توتەنشە مول ؑۇرىمجى اۋدانىنىدا وزىپ العا شىعا الادى؟ جاۋابى بۇگە - شىگەسىندە: گۇل اتىزىنداعى مۇلىكتەر قاراپايمىز دا سونى، مالتا تاس جاتقىزىلعان جول ادەمى دە قولايلى. اعاش قورشاشۇ الدىندا كىدىر-كەندە، قىستاق تۇرىغىندارى اتى جازىل-مان جىلۋ اتاۋ ايقىنداماسىندا گۇل اتىزىنا قاتىستى خىكيايلار جازىلغانىن كورە الادى.

نىسان قۇرىلىسى باستالغان كەزدە 20 جاس تا 40 جاس ارالىغىنداعى قاۋىم-دى تۇراقتاندىرىپ، كوفەحانا، ساياحات سۇرەتىنە ؑتۇسۋ جانە اكە - بالا فەرماسى سايبانلاردى ەنگىزىپ، تابىعى، جاڭاشا، شت جاڭا گۇل اتىزى اسەرىن قالىپتاستىد-ىرىپ، قىرۋار جاس ساياحاتشىلاردى باۋ-رادى.

ساۋدا باسقارۋ توبى مەن كاسىپتىك ەڭمىشلىك توبى قىستاق تۇرىغىندارىمەن بىرگە اشىپ، بىرگە شارۋاشلىق جۇرگى-جاناسىمەدى بولدى. ؑۇرىمجى گۇل شاڭسى ساۋدا باسقارۋ شىكى سەرىكتەسە-تىگىنىڭ دىرەكتورى گۇ چۇان: ”گۇل اتىزى سەيل - سەرۋەن الاڭىنىڭ قورشاشۇنىڭ اسىلگى مەجە سەيىى 200 مىڭ يۇان بولاتىن. ؑىمىز قىستاقىغا بىرنەشە مايتاىل-مان شىبەرمەن اقىلداسىپ، قىستاق تۇر-غىندارى جىلۇعا اتاعان كونه اعاش ماتەر-يالدارى مەن كەرەكسىز كونه بالوندار-دان پايدالانىپ 40 مىڭ يۇانغا تايپاۋ اقشا جۇمىساپ، كورىكتى دە اۋىل تىنىسىنا يە قورشاشۇ جاسادىق“. قىستاق تۇرىغىندارد-نىڭ ويى مەن ساۋدا توبىنىڭ كوز اباسى وركانىكالى ۇشتاسىپ، قىستاق تۇرىغىندا-رىنىڭ يىگىلككە كەنەلۋىنە كەپىلدىك ەتۋمەن بىرگە، گۇل شاڭسىنىڭ اۋىل تىنىسى كەلبەتنن ساقتاندى.

يىپىل جىل باسىندا گۇل شاڭسى شىنجياڭنىڭ 2020 - جىلىعى سەيىل - سەرۋەن اۋىل شارۋاشلىق سارا بۇيىمدار اۋىل - قىستاعى (باقشا) بولپ تاڭمالدى.

شىنجياڭنىڭ ”اۋىل - قىستاق مادەنىيەت، قويۇعا تاباندى بولپ، ۋاقىتتى قولدان بەرمەي ادام قۇتقارىپ، قۇتقارۋ - كو-مەكتەسۋدى، ؑىمىر جاقىتى ەتۋدى بار كۇشپەن تىڭىملىقتى ورنىدادى. مەملەكەت-تىك شۇغىل جاعدايبعا توتەپ بەرۋ قۇتقارۋ - كومەكتەسۋ باس اترەتىندەگى مامانداردىڭ كومەكتەسۋى مەن جەتەك-شىلىك ەتۋىندە، قۇتقارۋشى - كومەك-تەسۋشىلەر سۇ تارتۋدى، اۋا الماستىرۋ-دى ؑتۇيىن ەتىپ، جابدىقتاردى بەلسەنە ساتىپ اكەلىپ جانە تاسپى جەتكىزىپ، قازىرگى بار جابدىقتاردىڭ رولىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، قۇتقارۋ - كو-مەكتەسۋدىڭ دالەلە - ؑمال، جوعارى ؑونىمەدى بولۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتتى. سونىمەن بىرگە قوسالقى اپاتتار-دان قاتاڭ ساقتانىپ، جۇمىس باسى ور-تاسىنا ۋادايلىانعان باقلاۋ جانە تەكسەرۋ ورسىتەتىپ، زىياندى سۇيىقتە-تازىدىڭ، گازداردىڭ ولىشمەنەن اسىپ كەتۋىنەن باتىل ساقتانىپ، جۇمىس

ساياحاتى كەشەندى تۇلەسىنىڭ“ ۋاكىلى رەتىندە، بۇل ارا گۇل - ؑىمىسوپ سىياقتى وسىمدىكتەردى كورنىسى ەتىپ، سان الۋان ؑتۇستى دەمالس ورتاسىن جاساپ شىقتى، مۇندا تاماشا كورنىستەر دە كوز تارتادى ؑارى اۋىل - قىستاقنىڭ ايرىقسا مادەنىيەت ؑمانى دە ايقىلەنىپ تۇر.

ساياحاتشىلاردىڭ سەزىنۋىن بايتتى

2 جىلدان بەرى شاڭسى قىستاعىنىڭ اۋىل - قىستاق ساياحاتى نىسانىنا قاتناسقان قىستاق تۇرىغىندارىنىڭ وتباسىنىڭ كىرىسى ورتا ەسەيىپەن 20 مىڭ يۇان ارتتى. قىستاق تۇرىغىندارى تىپەدىلىككە يە بولۇمەن بىرگە، قىستاقنىڭ بەت - بەينەسىندە دە تىم ۇلكەن وزگەرىستەر تۇىلدى.

قازىر قىستاقنا 2000 مەترلىك جا-سىلداندىرۋ، سۇارۋ قۇبىر تورى توسەل-دى، قۇرىلىس كولەمى 8700 شارشى مەترلىك شاعىن ساياحات باقشاسى الەفا. شان اق تەرەكپەن جۇرىندالدى، 60تان استام جەردە اۋىل - قىستاق ەرەكشەلە-گىندەگى ەكولوگىيالىق شاعىن كورىنىسە-تەر دە قازىر شۇغىل سالىنۇ ۇستىندە.

”ىمىز ؑۇيمىمىزدىڭ ەسىك الدىنا، اۋلامىزدىڭ شىشە گۇل ەگۋىمىز كەرەك. قىستاق كوركەيسە، ساياحاتشىلار قايتا كەلەتنن بولادى، ساياحاتشىلاردى باۋراي الساق، اقشا تابا الماۋدان قالايشا الاڭدامىز؟“، - دەدى قىستاق تۇرىغىنى ۋاڭ جۇن. كەلە جاتقان ساياحاتتىڭ قاۋىرت مەزگىلىنە قاراتا قىستاق تۇرىغىندارى قايتە-كەندە ؑىمىر وتباسى ؑىمىر كورىنىس، ؑىمىر ەرەكشەلىك ارقىلى گۇل شاڭسىنىڭ ما-دەنىيەت ؑمانىن ونان ارى قويۇلاتا تۇسۋگە بولاتىنن جوسپارلاۋدا. تايپاۋدا قىستاقىغا قولنەر شەبەرلەرى ”اعاشقا ؑىتىل ؑىمتىرىپ، تاستى سويلەتۋ“ تامىرعا ورنەك سالۇ قىزمەت كەڭسەسىن قۇرىپ، ؑىمىرتالاي تامىر ويما گۇل تۇبەكتەرى، كوپ ەتتى وسىمدىك ساۋىنتارى كورد-نىسىستەرى سىياقتىلاردى ورنەكتەپ، شاڭسى قىستاعىنىڭ ەرەكشە مادەنىيەت جاسامپازدىق ونمەدرىن قالىپتاستىردى.

2021 - جىلى شاڭسى قىستاعى سۇ ۇنەمدەۋ سەبەبىنەن تىنىقتىرىعان 4000 مۇدان استام جەرگە قايتالاي ەگىن سالادى، قىستاق تۇرىغىندارى ەگىستىك جەردى ؑىمىر تىيەتگى اۋىل شارۋاشلىعى ماشىنالىسقان ەگىستىك سەرىكتەستىگىنىڭ شوغىرلى ەگىن سالۋىنا اينالمىعا بەرۋدى ؑىمىر اۋىزدان ۇيعاردى.

”ىمىز اۋىل شارۋاشلىق سەرىك-تەستىگىمەن كەلىسىمىگە قول قويدىق، ولاردىڭ ؑىمىزدىڭ گۇل شاڭسى اۋىل - قىستاق كەشەندى تۇلەلىسى قۇرىلىسىنا قا-تىناسۋىنا مۇمكىندىك بەردىك.